

Az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok aktív befogadása

Összefoglaló

Bevezetés

Ez az Eurofound-jelentés az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok helyzetét vizsgálja 11 országban (Dánia, Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Németország, Portugália, Szlovákia és Spanyolország), valamint uniós viszonylatban is, külön hangsúlyt fektetve az aktív befogadási politika nemzeti szintű végrehajtásának vizsgálatára. Az aktív befogadási politika célja, hogy a munkaerőpiactól legtávolabb eső egyének számára integrálja a következő három pillérhez kapcsolódó intézkedéseket: megfelelő jövedelem, befogadó munkaerőpiacok és a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés. A kutatás fő célja annak feltárása, hogy az említett politika végrehajtása során mennyiben sikerült elérni az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok esetében az inaktivitásból a foglalkoztatás felé történő elmozdulást. Ennek keretében negyvennégy különféle és innovatív, helyes gyakorlatokról szóló esettanulmány elemzésére került sor annak érdekében, hogy azonosítsák a szolgáltatók jellemzőit és tapasztalatait, valamint a projektjeik háttérben húzódó sikertényezőket, hogy Uniós-zerter alkalmazható következtetéseket fogalmazzanak meg. Egyes esettanulmányok a mentális egészségre összpontosítanak, amely a vizsgált országok többségében egyre sürgetőbb kérdésként jelenik meg. Külön figyelmet fordítanak a nemzeti szintű reformokat övező jelenlegi vitákra is.

Szakpolitikai háttér

Az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok az EU-ban nehézségekkel szembesülnek a foglalkoztatáshoz való hozzáférés terén. Az e népességcsoportról elérhető korlátozott információk rendkívül alacsony foglalkoztatási arányokra utalnak, míg egyre többen részesülnek rokkantsági vagy egyéb ellátásban, közvetlenül iskoláskoruktól vagy munkavégzésük korai szakaszától kezdve. A csoport méretére vonatkozó statisztikák nehezen fellelhetők: a foglalkoztatási statisztikák nem rögzítik a fiatalok aktuális egészségi állapotát, míg az egészségi állapotot vagy a

fogyatékossgat vizsgáló statisztikákból nehezen szűrhetők le információk a fiatalok foglalkoztatásáról.

Többféle uniós szintű szakpolitika is lényeges az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok szempontjából, de a legfontosabb az aktív befogadás. Ez azonban csak korlátozott mértékben érinti e fiatalokat, amennyiben az a megfelelő jövedelem, a befogadó munkaerőpiacok és a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés mellett nem terjed ki az oktatásra és az egész életen át tartó tanulásra. Az oktatás létfontosságú terület azon fiatalok számára, akik a foglalkoztatásba való átmenet kihívásaival szembesülnek. Egyéb vonatkozó szakpolitikák – így például azok, amelyek a munkavállalással, a megkülönböztetéssel és a fogyatékossgal élőkkel foglalkoznak – szintén lényegesek lehetnek, azonban nem kifejezetten az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalokat célozzák meg.

Fő megállapítások

Nemzeti szintű jogszabályok és programok

A kutatás során 144 jogszabályt és 117 vonatkozó programot sikerült azonosítani a tagállamokban, amelyek az aktív befogadás egynél több pillérét érintik. Ugyanakkor az is világos, hogy e kezdeményezések többségét csak részben ihlette az uniós szintű aktív befogadási politika, még ha rendelkezéseik és tevékenységeik összhangban állnak is e szakpolitikával. Továbbá az is egyértelmű, hogy a tagállamok körében jelentős különbségek mutatkoznak a tekintetben, hogy ezen intézkedések mennyiben irányulnak az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalokra.

A tanulmány alapján több fontos témakör is kirajzolódik.

- Megfigyelhető egy tendencia, miszerint az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő egyének igényeivel inkább a hagyományos, semmint a szakszolgáltatások keretében foglalkoznak.

- A védett szolgáltatások több országban továbbra is fontos szerepet játszanak.
- Az iskolaalapú rendszerekből a foglalkoztatáson alapuló rendszerekbe történő átmenetre helyezett hangsúly fontos és eredményes módja az ilyen fiatalok által tapasztalt problémák kezelésének.
- Az ösztönzők – munkáltatói támogatások vagy foglalkoztatási kvóták formájában – aránylag elterjedtek, bár a kvótarendszerek többségében a fiatalok alulreprezentáltak.
- Az egyes szolgáltatások finanszírozása számos országban épp nyomásnak van kitéve a gazdasági válság miatt.

Helyes gyakorlat

Az esettanulmányok alapján több elv is megfogalmazható.

- A foglalkoztatásba való átmenethez a készségfejlesztés, a képzés és az állásközvetítés integrált megközelítésére van szükség.
- A képzést követően biztosítani kell egy tényleges állásban való gyors elhelyezkedést a lendület és a készségek aktualitásának fenntartása érdekében.
- Az egyének számára lehetővé kell tenni, hogy saját kezükbe vegyék szakmai pályájuk irányítását, és valódi döntéseket hozzanak annak irányáról.
- A munkáltatóknak támogatásra van szükségük a fogyatékossgal élő munkavállalók toborzása, képzése és megőrzése terén.
- Minden projektnek végső soron a nyílt munkaerőpiaci részvétel biztosítására kell irányulnia az arra képes és abban érdekelt egyének számára.
- A jó projektek idővel fejlődnek, és igazodnak az aktív befogadás megközelítéséhez.

Hathatós bizonyítékok állnak rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy mi működik az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalok befogadása terén, és arra vonatkozóan is, hogy a befogadás során milyen nehézségekkel szembesülnek. A helyes gyakorlatnak több ismérve is van, ilyen például a proaktív megközelítés alkalmazása, a rugalmas ellátások biztosítása, az iskolai élet és a munka világa közötti hatékonyabb átmenet előmozdítása, valamint egy olyan megközelítés érvényesítése, amely a foglalkoztatáshoz vezető lehetséges utakban gondolkodik.

Az esettanulmányokban megjelölt kulcskérdések a következők:

- az aktív befogadás csupán korlátozott mértékben befolyásolta a projektek kialakítását és megvalósítását, és azt is csak némely országban;
- általában sikeresebbnek bizonyultak azok a kezdeményezések, amelyek több pillér intézkedéseit társították;
- az aktív befogadási politikák végrehajtása hatékony együttműködést kíván a négy pillér szolgálatai között (az oktatást is ideértve), ami nehezen megvalósítható.

Szakpolitikai iránymutatások

- Az egészségügyi problémákkal küzdő vagy fogyatékossgal élő fiatalokról jelenleg a szakpolitika és a gyakorlat egyaránt megfeledezett, ezért elengedhetetlen, hogy a továbbiakban nagyobb hangsúlyt kapjanak.
- Jelentősen javítani kell az adatgyűjtést és a jelentéstételt.
- Hatékonyabban kell foglalkozni a mentál-egészségügyi problémák szerepével a célcsoport társadalmi kirekesztésében közrejátszó tényezőként.
- Új szakpolitikai eszközöket kell kialakítani a célcsoport elérése érdekében.
- A szolgáltatásnyújtási rendszereket fokozottan integrálni kell az aktív befogadás lehetővé tétele érdekében.
- A főbb kormányzati és egyéb érdekelt felek közös fellépésére van szükség az aktív befogadás sikeréhez.
- Fontos, hogy a szakpolitika és a gyakorlat terén egyaránt okuljanak a rendelkezésre álló bizonyítékokból. Az esettanulmányokból származó „enyhébb” bizonyítékok bepillantást engednek abba, hogy mi az, ami működik, illetve mire érdemes kitérni a szakpolitika javítása során.
- A szakpolitikában és a gyakorlatban egyaránt figyelembe kell venni néhány létfontosságú tényezőt, főként az Európa nagy részét sújtó gazdasági megrázkódtatásokat. Az egészségügyi problémákkal küzdő fiatalok különösen kiszolgáltatottak, ezért olyan intézkedésekre van szükség, amelyek e népességcsoport számára teremtenek munkaerő-piaci keresletet.

További információ

További információ igényelhető az alábbi címen: Anna Ludwinek, kutató, alu@eurofound.europa.eu